

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

Факультет урбаністики та просторового планування
Кафедра міського будівництва

**ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТРА**

на тему:

«Принципи та методи формування, визначення спільних та розбіжних ознак
понять "громадський простір" та "публічний простір"»

Шелудько Олександра Олександрівна
(прізвище, ім'я та по батькові студента повністю)

Київ 2024 р.

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

Факультет урбаністики та просторового планування

Кафедра міського будівництва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

„___” _____ 2024 року

**ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТРА**

на тему

«Принципи та методи формування , визначення спільних та розбіжних ознак
понять "громадський простір" та "публічний простір"»

(назва)

Виконала студентка групи МБГм-23-1

Шелудько Олександра Олександрівна

(прізвище, ім'я та по батькові повністю)

Спеціальність: 192 Будівництво та цивільна інженерія

ОП: Міське будівництво та господарство

Керівник Сингаївська О. І.

(прізвище та ініціали)

професор, д.т.н.

(вчене звання, науковий ступінь)

Київ 2024 р.

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

Факультет: урбаністики та просторового планування

Кафедра: міського будівництва

Освітній рівень: магістр за ОПП/ОНП

Галузь знань: 19 «Архітектура та будівництво»

Спеціальність: 192 «Будівництво та цивільна інженерія»

Освітня програма: «Міське будівництво та господарство»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

_____ 2024 року
„___” _____

З А В Д А Н Н Я

**ДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТРА**

_____ Шелудько Олександра Олександрівна _____

1. Тема роботи «Принципи та методи формування , визначення спільних та розбіжних ознак понять "громадський простір" та "публічний простір"»

затверджена наказом ректора КНУБА № 2610/2 від «16» грудня 2024 року

2. Керівник роботи Сингаївська Олександра Іванівна, д.т.н. , професор

(прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

3. Строк подання студентом роботи до захисту 17 грудня 2024 року.

4. Зміст пояснювальної записки за розділами:

Р. 1. Аналіз теоретичного осмислення понять «громадський простір» та «публічний простір» у джерелах предметної області.

Р. 2. Аналіз та узагальнення змісту визначень громадських та публічних просторів у фахових джерелах предметної області.

Р. 3. Аналіз та узагальнення видів та характеристики публічних та громадських просторів виявлені у проаналізованих джерелах.

Р. 4. Проектні пропозиції благоустрою території парку «Аврора» в м. Києві, як апробація результатів проведених досліджень.

5. Графічний матеріал за розділами:

Р. 1. Таблиця А.1 «хронологічний аналіз наявності визначень публічних та/або громадських просторів у фахових джерелах», таблиця А.2 «Список визначень з проаналізованих джерел».

Р. 2. Таблиця Б.1 «Аналіз змісту визначень громадських та публічних просторів у фахових джерелах предметної області», таблиця Б.2 «Фрагменти цитат проаналізованих визначень, які структурують складові елементи понять».

Р. 3. Таблиця В.1 «Структурний аналіз видів та підвидів об'єктів публічних та громадських просторів у проаналізованих джерелах- простори, площі, ВДСМ, майданчики», таблиця В.2 «Структурний аналіз видів та підвидів об'єктів публічних та громадських просторів у проаналізованих джерелах- ландшафтно-рекреаційні території та об'єкти, прибудинкові території багатоквартирної забудови, громадські центри», рис. В.1 «Основні види громадських та публічних просторів, як цілісних містобудівних об'єктів.», таблиця В.3 «Модель видів об'єктів громадських та публічних просторів», таблиця В.4 «Структурний аналіз видів та підвидів характеристик публічних та громадських просторів у проаналізованих джерелах - якісні характеристики просторів, складова населеного пункту», таблиця В.5 «Структурний аналіз видів та підвидів характеристик публічних та громадських просторів у проаналізованих джерелах -відкритість та доступність, призначення, умови формування», рис. В.2 «Основні принципи

формування громадських та публічних просторів», таблиця В.6 «Модель видів характеристик громадських та публічних просторів», рис. В.3 «Основні функції громадських та публічних просторів», таблиця В.7 «Інформаційно-логічна модель взаємодії привабливого публічного простору та методів містобудівного просторового планування», рис. В.2 «Основні громадські функції та принципи формування привабливого публічного простору населених пунктів».

Р.4 Рис. Г.1 «Креслення проектних рішень, специфікації елементів обладнання», рис. Г.2 «Перетини конструктивів по облаштуванню доріжок, газонів та ін. елементів благоустрою території парку».

7. Календарний план виконання роботи:

Види робіт та їх зміст	Дата виконання
Вступ	20.09.2024
Розділ 1. Аналіз теоретичного осмислення понять «громадський простір» та «публічний простір» у джерелах предметної області (Аналітична частина)	15.10.2024
Розділ 2. Аналіз та узагальнення змісту визначень громадських та публічних просторів у фахових джерелах предметної області (Науково-дослідна частина)	10.11.2024
Розділ 3. Аналіз та узагальнення видів та характеристики публічних та громадських просторів виявлені у проаналізованих джерелах (Науково-дослідна частина)	05.12.2024
Розділ 4. Проектні пропозиції благоустрою території парку «Аврора» в м. Києві, як апробація результатів проведених досліджень. (Розрахунково-планувальні рішення)	10.12.2024
Висновки	17.12.2024
Список літератури	17.12.2024
Остаточне оформлення роботи	17.12.2024
Направлення роботи на рецензування, перевірку на плагіат	17.12.2024
Попередній захист роботи на кафедрі	17.12.2024

8. Консультанти розділів кваліфікаційної випускної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Перевірів	
		Дата	Підпис
Розділ 1.	Сингаївський П. С. аспірант каф МБ	15.10.2024	
Розділ 2.	Сингаївський П. С. аспірант каф МБ	10.11.2024	
Розділ 3.	Столярчук Ю. І. асистент каф МБ Сингаївський П. С. аспірант каф МБ	05.12.2024	
Розділ 4.	Приймаченко О. В. зав. каф. мб Столярчук Ю. І. асистент каф МБ	10.12.2024	

9. Дата видачі завдання _____

Зав. кафедри _____

Керівник _____

Студент _____

РЕЗЮМЕ (summary) до кваліфікаційної випускної роботи студента:		Шелудько Олександра Олександрівна Sheludko Oleksandra	
Назва ВНЗ	Київський національний університет будівництва і архітектури Kyiv National University of Construction and Architecture		
Тема	Принципи та методи формування , визначення спільних та розбіжних ознак понять "громадський простір" та "публічний простір". Principles and methods of forming, defining common and divergent features of the concepts of 'public space' and 'public space'.		
Освітній ступінь	Магістр за освітньо-професійною програмою навчання <i>Master`s Degree in Educational and Professional Education Program</i>		
Факультет	Урбаністики та просторового планування Urban and spatial planning		
Кафедра	Міського будівництва Urban construction		
Спеціальність	192 Будівництво та цивільна інженерія 192 Construction and civil planning		
Освітня програма/група	Міське будівництво та господарство / МБГм-23-1 Urban construction and economy / MBGm-23-1		
Керівник	Сингаївська Олександра Іванівна, професор, д.т.н. Synhaivska Oleksandra Ivanivna, Professor, Doctor of Technical Sciences		
Обсяг роботи:	пояснювальна записка, стор.	Розділів	креслень формату А1
	60	4	17
Розділ 1 Аналітична частина	Аналіз теоретичного осмислення понять «громадський простір» та «публічний простір» у джерелах предметної області		
Розділ 2 Науково-дослідна частина	Аналіз та узагальнення змісту визначень громадських та публічних просторів у фахових джерелах предметної області		
Розділ 3 Науково-дослідна частина	Аналіз та узагальнення видів та характеристики публічних та громадських просторів виявлені у проаналізованих джерелах		
Розділ 4 Проектно-конструктивні рішення	Проектні пропозиції благоустрою території парку «Аврора» в м. Києві, як апробація результатів проведених досліджень.		
Висновки	Висновки		
Ключові слова (від 3 до 10 термінів або понять): громадський простір; публічний простір; класифікація об'єктів, характеристик та функцій; принципи, вимоги та методи формування; інфологічна модель. Keywords: public space; public space; classification of objects, characteristics and functions; principles, requirements and methods of formation; infological model.			

Укладач: _____ / Шелудько О. О.

Керівник: _____ / Сингаївська О. І.

___ грудня 2024 року

ЗМІСТ

ВСТУП	10
РОЗДІЛ 1 АНАЛІЗ ТЕОРЕТИЧНОГО ОСМИСЛЕННЯ ПОНЯТЬ «ГРОМАДСЬКИЙ ПРОСТІР» ТА «ПУБЛІЧНИЙ ПРОСТІР» У ДЖЕРЕЛАХ ПРЕДМЕТНОЇ ОБЛАСТІ	15
1.1 Громадські та публічні простори серед зарубіжних джерел	16
1.2 Громадські та публічні простори серед українських джерел	17
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ ЗМІСТУ ВИЗНАЧЕНЬ ГРОМАДСЬКИХ ТА ПУБЛІЧНИХ ПРОСТОРІВ У ФАХОВИХ ДЖЕРЕЛАХ ПРЕДМЕТНОЇ ОБЛАСТІ	25
2.1 Аналіз поняття «архітектурний простір»	26
2.2 Аналіз поняття «міське середовище	27
2.3 Аналіз поняття «громадськість»	27
2.4 Аналіз поняття «опис, що це»	27
2.5 Аналіз поняття «загальне користування, відкритість та доступність».....	28
2.6 Аналіз поняття «державна чи приватна власність»	29
2.7 Аналіз поняття «перелік видів відкритих громадських та публічних просторів»	30
2.8 Аналіз поняття «перелік внутрішніх просторів»	32
2.9 Аналіз поняття «функції просторів»	32
2.10 Аналіз поняття «якість життя»	34
2.11 Аналіз поняття «чим створений простір»	34
2.12 Аналіз поняття «Художня характеристика»	35
2.13 Аналіз поняття «обладнання даних просторів»	35

РОЗДІЛ 3 АНАЛІЗ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ ВИДІВ ТА
ХАРАКТЕРИСТИКИ ПУБЛІЧНИХ ТА ГРОМАДСЬКИХ ПРОСТОРІВ
ВИЯВЛЕНІ У ПРОАНАЛІЗОВАНИХ ДЖЕРЕЛАХ37

3.1 Аналіз та узагальнення видів публічних та громадських просторів,
як містобудівних об'єктів38

3.1.1 Площі38

3.1.2 Вулично-дорожньо-стежкова мережа39

3.1.3 Майданчики40

3.1.4 Ландшафтно-рекреаційні території40

3.1.5 Прибудинкові території багатоквартирної забудови41

3.1.6 Громадські центри41

3.2 Аналіз та узагальнення характеристик публічних та громадських
просторів, як містобудівних об'єктів43

3.2.1 Принципи43

3.2.2 Опис (що це)43

3.2.3 Доступність44

3.2.4 Призначення44

3.2.5 Умови виникнення45

РОЗДІЛ 4 ПРОЕКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ БЛАГОУСТРОЮ ТЕРИТОРІЇ
ПАРКУ «АВРОРА» В М. КИЄВІ, ЯК АПРОБАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ
ПРОВЕДЕНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ49

ВИСНОВКИ.....52

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....56

ДОДАТОК61

ДОДАТОК А Ілюстрації до розділу 162

ДОДАТОК Б Ілюстрації до розділу 265

ДОДАТОК В Ілюстрації до розділу 368

ДОДАТОК Г Ілюстрації до розділу 479

ВСТУП

Незалежно від часу, місця та соціально-економічної ситуації, головним осередком функціональних процесів життєдіяльності будь-якого типу урбанізованого середовища є сельбищна територія. Функціональне ядро сельбищної території утворюють окремі або комплексні архітектурні об'єкти громадського призначення. Чільне місце у формуванні такого ядра посідають об'єкти, що задовольняють культурно-побутові потреби населення. З плином часу та зміною етапів формування різних суспільств змінюються й вимоги до таких архітектурних об'єктів з боку різних верств населення. Ці вимоги, своєю чергою, залежать від загального рівня культури конкретного суспільства. Одним із проявів будь-якого виду культурної діяльності є потреба людей (як окремих осіб, так і різного роду угруповань\колективів) до демонстрації своїх досягнень, можливості обмінюватися досвідом та враженнями. Такий спосіб взаємодії членів суспільства висуває до урбаністів, фахівців в галузях просторового планування, містобудування, архітекторів, дизайнерів середовища вимоги щодо створення комфортного середовища, що найліпше реалізується у просторах, які отримали назву «відкритий та доступний міський простір», «громадський простір», «публічний простір». В той самий час ці поняття мають чимало спільного і коректна діяльність фахівців, що відповідальні за створення комфортного людиноцентричного середовища життєдіяльності людей, потребує уважного аналізу смислів цих понять. [23]

Аналіз сучасного стану предметної області - ЗУ, ДБН, НДР, дисертації, наукові монографії, публікації у фахових виданнях на теренах України за понад 30 років дозволив виявити, що цьому питанню приділили увагу 40

авторів. При цьому в 25 визначеннях автори дали своє бачення змісту того, що таке “громадський простір” та в 10 визначеннях автори приділяють увагу поняттю “публічний простір”. Це свідчить про надзвичайно високу увагу суспільства до стану середовища населених місць і актуальність питань організації просторів спільного використання. [22]

Сучасний розвиток міст, суспільства та їх взаємодія з простором ставить перед фахівцями питання розуміння та використання понять "громадський простір" та "публічний простір". Обидва терміни активно використовуються у дослідженнях урбаністики, соціології, архітектури, права, а також у повсякденній комунікації. Однак відмінності між ними нерідко стають причиною непорозумінь, адже межі цих понять не завжди чітко окреслені.

Актуальність теми зумовлена тим, що уявлення про громадські та публічні простори суттєво впливають на їхнє проектування, розвиток та використання. Громадський простір асоціюється з демократичними засадами доступу та взаємодії, а публічний простір — з діяльністю, яка передбачає відкритість і видимість. Проте у реальному житті ці характеристики можуть накладатися одна на одну, викликаючи дискусії щодо їхніх спільностей та розбіжностей.

Мета: визначення спільних та розбіжних ознак у тлумаченнях понять "громадський простір" та "публічний простір", що присутні у фахових джерелах предметної області і розробка принципів та методів формування цих просторів у міському середовищі.

Об’єкт: громадські та публічні простори.

Предмет: містобудівні просторово-планувальні і соціально-планувальні ознаки громадських і публічних просторів та принципи і методи формування цих просторів у міському середовищі.

Межі дослідження: вітчизняні та зарубіжні фахові джерела.

Задачі дослідження:

1. виявлення аналітичної бази вітчизняних та зарубіжних фахових джерел, які містять поняття (терміни та їх визначення) "громадський простір" та "публічний простір";
2. виявлення часового та територіального простору формування понять "громадський простір" і "публічний простір";
3. структуризація змісту виявлених визначень;
4. узагальнення змісту визначень громадських та публічних просторів у фахових джерелах предметної області;
5. структуризація та узагальнення видів публічних та громадських просторів, виявлених у проаналізованих джерелах;
6. структуризація та узагальнення характеристик публічних та громадських просторів, виявлених у проаналізованих джерелах;
7. структуризація видів та підвидів об'єктів публічних та громадських просторів у проаналізованих джерелах;
8. структуризація видів та підвидів характеристик публічних та громадських просторів у проаналізованих джерелах;
9. класифікація типів публічних просторів;
10. виявлення громадських функцій публічних просторів населених пунктів;
11. розробити класифікацію елементів/об'єктів (видів та підвидів) громадських та публічних просторів;
12. визначення принципів формування привабливих публічних просторів населених пунктів;
13. розробити класифікацію вимог до формування привабливого публічного простору;
14. визначення методів формування привабливих публічних просторів населених пунктів;

15. розробка інформаційно-логічної моделі взаємодії вимог до формування привабливого публічного простору та методів містобудівного просторового планування.

Наукова новизна:

1. виявлено часові та територіальні межі формування понять "громадський простір" і "публічний простір";
2. вперше виконано аналіз та структурування змісту визначень громадських та публічних просторів, виявлених у вітчизняних та зарубіжних фахових джерелах;
3. виконано узагальнення змісту визначення громадських та публічних просторів;
4. розроблено класифікацію видів та підвидів об'єктів публічних та громадських просторів;
5. розроблено класифікацію характеристик публічних та громадських просторів;
6. виявлено класифікацію громадських функцій публічних просторів населених пунктів;
7. визначено принципи формування привабливих публічних просторів населених пунктів;
8. розроблено класифікацію вимог до формування привабливого публічного простору;
9. визначено методи формування привабливих публічних просторів населених пунктів;
10. розроблено інформаційно-логічної моделі взаємодії вимог до формування привабливого публічного простору та методів містобудівного просторового планування.

Структура та обсяг дипломної роботи: Дипломна робота представлена пояснювальною запискою - основним текстом дослідження, 4 додатками та графічними демонстраційними матеріалами. Основний текст дослідження загальним обсягом 60 сторінок складається з вступу, 4 розділів: аналітична частина – один розділ, науково-дослідна частина – два розділи, проектно-конструктивні рішення – один розділ, загальних висновків, списку літератури, що налічує 31 найменування. Додатки містять 11 таблиць та 6 рисунків. Графічна частина представлена на 17 листах формату А1.

Ключові слова:

ГРОМАДСЬКИЙ ПРОСТІР; ПУБЛІЧНИЙ ПРОСТІР;
КЛАСИФІКАЦІЯ ОБ'ЄКТІВ, ХАРАКТЕРИСТИК ТА ФУНКЦІЙ;
ПРИНЦИПИ, ВИМОГИ ТА МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ; ІНФОЛОГІЧНА
МОДЕЛЬ.

РОЗДІЛ 1

АНАЛІЗ ТЕОРЕТИЧНОГО ОСМИСЛЕННЯ ПОНЯТЬ «ГРОМАДСЬКИЙ ПРОСТІР» ТА «ПУБЛІЧНИЙ ПРОСТІР» У ДЖЕРЕЛАХ ПРЕДМЕТНОЇ ОБЛАСТІ

Перше визначення з'явилося в 1990 році в США. На теренах України, починаючи з 2012 року, в галузях містобудування, архітектури та дизайну, почали присвячувати увагу цим питанням. [22]

Перші спроби теоретичного осмислення понять «громадський простір» та «публічний простір» з'явилися у науковій літературі США на початку 1990-х років. У той час акцент робився на соціальному аспекті, ролі взаємодії та доступності в міському середовищі. В Україні ж поняття громадських і публічних просторів почали досліджуватись значно пізніше — починаючи з 2012 року, що обумовлено посиленням інтересом до розвитку містобудування, архітектури та дизайну. У роботах українських авторів терміни "громадський" і "публічний" простори часто ототожнюються або використовуються як синоніми, хоча їх сутність має певні відмінності, пов'язані з контекстом їх використання.

Аналіз зарубіжних та українських законодавчих, нормативних, наукових, науково-дослідних, методичних джерел за понад 30 років, показує, що серед цих джерел було виявлено, що 40 авторів (V. Acconci, K. Spiro, S. Carr, Z. P. Neal, M. Калашнік, О. Чемакіна, А. Радюк, К. Архіпова; Г. Дорожкіна, О. Резніков, Н. Мезенцева, Т. Бура, С. Несинова, Л. Бармашина, О. Матюха, А. Кузьмін, В. Колтун, Н. Войко, О. Добровольська, М. Лукінюк, Н. Черногуб, О. Коваленко, О. Гвоздік, В. Зазуля, А. Горбунова, С. Буравченко, О. Олійник, О. Кузьмін, С. Адаменко, М. Ралко, О. Васильченко, С. Поліщук, О. Шевченко, КИЇВСЬКА МІСЬКА РАДА, Н. Соснова, І. Гнесь, Підгородненська міська об'єднана територіальна громада, Li, Juan, Dang,

Anrong, Song, Yan) в 25 джерелах надали визначення і уточнення змісту того, що таке «громадський простір», і що таке «публічний простір».

Список авторів, які у своїх роботах дали визначення понять «громадський простір» або «публічний простір» наведено у хронологічному порядку в таблиці А.1 (додаток А) [22]

1.1 Громадські та публічні простори серед зарубіжних джерел

Визначення публічного та громадського простору в різних джерелах і контекстах ілюструють багатогранність цих понять, їхню еволюцію та значення для соціального, культурного й урбаністичного життя.

У своєму визначенні Віто Аккончі (Нью-Йорк, США) описує публічний простір як давнє явище людства, глибоко закорінене в нашому досвіді. Автор підкреслює оманливість словосполучення "публічний простір", адже воно викликає уявлення про конкретні фізичні місця (площі, парки), хоча насправді йдеться більше про переживання, відчуття і стан присутності в таких просторах. Це акцентує увагу на суб'єктивному сприйнятті простору та його зв'язку із архітектурними і культурними формами. [31]

Спіро Костоф (Стамбул, Туреччина) вважав, що успішно запроектований публічний простір розглядається як художнє вираження колективних емоцій та цінностей, які утримують суспільство разом. Він об'єднує широкий спектр функцій: від політичної активності (протести, церемонії) до ритуалізованого споживацтва, дозвілля чи естетичної насолоди. Це визначення акцентує на багатофункціональності публічних просторів, їх здатності виконувати роль соціального клею. [29]

За словами Стівена Карра (Кембридж, Англія), громадський простір — це сцена для драми спільного життя, де розгортається людська взаємодія. Автор підкреслює роль міських вулиць, площ та парків як ключових елементів обміну між людьми, які формують баланс між публічною та приватною діяльністю. Це визначення зосереджене на соціальній динаміці та важливості відкритих просторів для підтримки активного міського життя. [30]

Захарія Ніл та Ентоні Орам (США). Пропонується нейтральне визначення публічного простору як простору, який в ідеалі є відкритим і доступним для всіх членів суспільства, хоча це не завжди втілюється на практиці. Їх визначення терміну «публічний простір» звертає увагу на зростаюче переплетення публічної та приватної сфер у сучасних містах, де номінально приватні простори можуть виконувати публічні функції. [28]

В своїй роботі, Лі Хуан, Данг Анрон та Сонг Ян (Амстердам, Нідерланди) цитують Лефевра та Ніколсона-Сміта, за словами яких «громадський простір» трактується як фізичний зв'язок між людським і міським життям, місце для реалізації права на місто. Таке визначення підкреслює соціальну справедливість і важливість відкритих просторів як платформи для громадянської активності та свободи. [27]

1.2 Громадські та публічні простори серед українських джерел

Калашнік М. С. та Чемакіна О. В. розглядають поняття "міське середовище", яке є розвитком концепції публічних просторів. Воно описується як поєднання архітектурних елементів із характерним предметним наповненням і емоційним забарвленням. Міське середовище охоплює різноманітні простори, такі як вулиці, площі, житлові двори,

бульвари тощо, які виконують певні функції та підтримують різні види міської діяльності. Взаємодія цих елементів формує цілісне середовище, яке визначає характер міста та його придатність для життя і взаємодії людей. [10]

Радюк А. та Чемакіна О. говорять, що поняття громадського простору, яке визначається як міська територія, що сформувалася під впливом історичних, культурних, соціальних та інших чинників і призначена для спільного використання. До прикладів громадських просторів належать парки, площі, сквери, тротуари, набережні, дитячі майданчики, стадіони, а також місця для відпочинку в торгових і бізнес-центрах. Головною характеристикою громадського простору є його доступність для всіх людей, незалежно від віку, національності, раси чи інших ознак, що робить його важливим елементом соціального життя. [20]

Архіпова К. та Дорожкіна Г. визначають громадські зони як території загального користування, вільні від транспорту, які призначені для використання необмеженим колом осіб. До них належать пішохідні зони, площі, вулиці, сквери, бульвари, а також частини будівель і споруд (галереї, пасажі, атриуми), що забезпечують можливості для дозвілля, проведення масових заходів та організації пішохідних потоків. Ці зони розташовуються як у місцях масового відвідування, так і в транспортних вузлах або громадських і ділових центрах, забезпечуючи зручність і доступність для різних груп людей. [1]

Олексій Резніков описує публічний простір як важливу складову міського життя, що гарантує комфорт, безпеку, доступність і естетичну привабливість для кожного. Він відображає якість життя у місті та включає будівлі, вулиці, парки, сквери тощо. Публічний простір також має символічне значення, слугуючи індикатором рівня демократичності суспільства, адже усвідомлення його цінності та захист є рисами розвинутого громадянства. [21]

Мезенцева Наталія; Бура Тетяна пояснюють, що публічні простори часто стають основою для формування громадських центрів, які виконують роль ключових точок соціальної активності. До таких просторів належать головні площі, центральні вулиці, парки та набережні. Вони є класичними прикладами відкритих місць, де люди можуть збиратися, взаємодіяти та брати участь у суспільному житті, забезпечуючи функції спілкування, відпочинку та громадської активності. [13]

Несинова С. В. у своєму визначенні розкриває широке поняття публічного простору, яке охоплює всі відкриті та доступні для всіх місця. До таких просторів належать фізичні локації (тротуари, площі, парки, сквери, пляжі, двори, громадський транспорт, ринки, музеї, університети) та цифрові платформи (соціальні мережі, інтернет-форуми). Віртуальні простори додають новий вимір, поєднуючи приватність із глобальною доступністю. Публічний простір, таким чином, стає не лише фізичною, але й соціальною та цифровою сферою взаємодії, що розширює можливості для комунікації та суспільної активності.

В іншому визначенні автор пояснює публічний простір як місця, створені державою для суспільного користування, які забезпечують вільний доступ і необмежену можливість для комунікації. Такі простори є відкритими для всіх і служать платформою для соціальної взаємодії, сприяючи формуванню громадянського суспільства та зміцненню зв'язків між людьми. [14]

Бармашина Л. М. описує громадський простір як соціальний простір, відкритий і доступний для всіх. Він охоплює як зовнішні території (тротуари, площі, парки, пляжі, прибудинкові двори), так і внутрішні зони в будівлях або комплексах. До внутрішніх громадських просторів належать атріуми, вестибюлі, зимові сади, а також зони горизонтальної та вертикальної комунікації (сходи, ліфти, коридори). Ці простори є важливими для

забезпечення доступності, взаємодії та комфортного середовища для людей [2].

Колтун В. Ю. визначає термін «публічний простір територіальної громади» як частину простору населеного пункту, яка є відкритою та доступною для всіх членів громади, мешканців і гостей на постійній і безоплатній основі. До таких просторів належать території загального користування, визначені містобудівною документацією та планами зонування, а також наземні, підземні та надземні частини будівель і споруд. Вони слугують місцями для комунікації, професійної діяльності, дозвілля, рекреації, проведення масових заходів і організації пішохідних потоків, забезпечуючи багатофункціональність і соціальну взаємодію в межах громади. [11]

Войко Н. Ю. говорить, що сучасний громадський простір має бути соціально орієнтованим, функціональним, креативним, екологічним і безбар'єрним, враховувати інтереси всіх груп населення та забезпечувати використання в будь-яку пору року й доби. Його типологія базується на класифікації за використанням і планувальною структурою, включаючи площинні, точкові, лінійні та ландшафтно-рекреаційні простори, які формують історико-культурний та емоційний клімат міста. Відкриті громадські простори — це доступні для всіх території міста (площі, сквери, бульвари, набережні), що сприяють соціальним, культурним і комунікаційним взаємодіям. Вони є важливими для якісного життя міста, зумовлені історичними, культурними та соціальними факторами. [3]

Відділ виборів та громадянського суспільства описуючи громадський простір говорить, що це відкритий та доступний для всіх простір у межах населеного пункту, що включає території загального користування, визначені містобудівною документацією, а також будівлі та споруди комунальної власності, призначені для комунікацій, дозвілля, рекреації та масових заходів.

До громадського простору належать:

- парки, сквери, сади, рекреаційні зони;
- пам'ятки культурної та історичної спадщини;
- комунальні будівлі та споруди для громадського користування;
- майдани, площі, бульвари, проспекти;
- вулиці, дороги, пішохідні та велосипедні доріжки;
- пляжі;
- кладовища;
- інші території загального користування, включно з приватними

за ініціативою власника. [3]

Зауля В.С. каже в своїй статті, що громадські простори охоплюють відкриті (площі, вулиці, парки), напівзакриті (двори, території житлових комплексів) і закриті простори (атріуми, пасажі, вестибюлі, переходи тощо). [9]

Горбунова А. І. дає визначення, що громадський простір – це частина міського середовища, відкрита та доступна для всіх на постійній і безоплатній основі. Він включає території загального користування та комунальні об'єкти, призначені для спілкування, дозвілля, рекреації, масових заходів і організації пішохідних потоків. [4]

Олійник О. П. описує міський громадський простір, як частину структури міста, що забезпечує умови для перебування людей і різноманітної діяльності. Він включає вулиці, площі, парки та інші елементи інфраструктури, доступні для всіх безкоштовно й без обмежень. Античність заклала основи таких просторів, як агори, ринки, бібліотеки, гімназії, площі та галереї, формуючи мережу пішохідних вулиць, пов'язаних із міськими домінантами. [15]

Чемакіна, О. В., Кузьмін О. В., Адаменко С. М., Ралко М. О., Васильченко О. С. у своїй роботі розглядають визначення:

а) Земова Д., який вважає, що розглядає громадський простір як матеріальне відображення соціальної активності людини, включаючи як відкриті міські території, так і закриті інтер'єри громадських центрів;

б) Масталержа Н., який визначає його громадський простір як міську територію, де формуються культурні, соціальні та політичні аспекти суспільного життя;

в) Ан А., який вважає громадським простором території, створені історичними, культурними та соціальними факторами, що використовуються для суспільних потреб (парки, площі, сквери, тротуари, дитячі майданчики тощо).

г) У США «Доктрину громадського форуму» (США), яка виділяє три типи громадських просторів:

- Комунікаційний – відкриті місця для спілкування (парки, вулиці, площі).

- Спеціалізований – обмежені простори зі спеціальним доступом (урядові будівлі).

- Лімітований – закриті місця, що можуть тимчасово виконувати громадські функції (музеї, школи). [26]

Поліщук С. та Шевченко О. зазначають, що громадський простір — це місце у власності громади або з вільним доступом, без комерційної основи. Воно має свої просторові, історичні, природні, соціальні та економічні особливості. В англійських джерелах це визначається як відкрите місце для людей, проте в українському законодавстві поняття не закріплене. [16]

Київська міська рада дала визначення поняттю громадський простір — це доступна для всіх територія Києва, яка не має комерційного чи приватного використання і слугує для спілкування, дозвілля, рекреації та масових заходів. [19]

Соснова Н. С. каже, що громадські простори у містобудівному вимірі — це пішохідні вулиці, площі, бульвари, набережні, сформовані під впливом історичних, культурних, соціальних та економічних чинників. У соціальному аспекті вони є загальнодоступними для користування.

Термін «громадський простір» синонімічний із поняттями «публічний» і «суспільний», але має відмінності: «громадський» підкреслює приналежність громаді, «суспільний» — спосіб формування, а «публічний» — доступність. Громадський простір визначається як рівнодоступна пішохідна територія поліфункціонального призначення (рекреаційного, комерційного, комемораційного тощо), яка виходить за межі утилітарності й відображає культурно-символічні особливості суспільства.

Існують дві категорії громадських просторів:

- Простори-зв'язки — площі, бульвари, тротуари, які забезпечують переміщення, а не стаціонарне перебування.

- Контент-простори — території, що вміщують функції, як-от парки, рекреаційні об'єкти, та зони при громадських будівлях. [25]

Підгородненська міська рада визначає громадський простір, як відкритий майданчик для спілкування, дозвілля, надання підтримки постраждалим від насильства, організації освітніх, культурних та науково-практичних заходів (лекцій, консультацій, тренінгів, майстер-класів тощо). [18]

«Громадські простори» в дослідженні — це простори комунікації: площі, парки, набережні тощо. [6]

Громадський простір — це місце у власності громади або у вільному доступі, без комерційної основи, зі своїми просторовими, історичними та соціально-економічними особливостями. Його успіх залежить від врахування потреб місцевих мешканців, сприяє використанню різними групами без

фізичних бар'єрів, адаптований до кліматичних викликів, безпечний для вразливих груп, економічно ефективний і базується на локальних особливостях. [5]

Список визначень понять «громадський простір» та «публічний простір» з проаналізованих джерел, наведено в таблиці А.2 (додаток А).

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ ЗМІСТУ ВИЗНАЧЕНЬ ГРОМАДСЬКИХ ТА ПУБЛІЧНИХ ПРОСТОРІВ У ФАХОВИХ ДЖЕРЕЛАХ ПРЕДМЕТНОЇ ОБЛАСТІ

Аналізуючи зміст 35 визначень (див. додаток Б) було визначено, що поняття «громадський простір» розкривається в 25 визначеннях, а терміну «публічний простір» приділили увагу в 10 визначеннях. Аналіз цих визначень говорить, що і визначення “громадського простору”, і визначення “публічного простору” є досить близькими за змістом. Це потребує порівняльного аналізу, який надасть можливість виявити відмінності та співпадіння у тлумаченнях цих двох понять і обґрунтувати пропозиції щодо їх узагальнення. Внаслідок цього, був початий ретельний аналіз і було виявлено 15 складових визначень: «громадські простори» [1], [2], [17], [3], [4], [9], [19], [15], [18], [16], [20], [25], [26], [27], [30], [6], [5]; «публічний простір» [11], [13], [14], [15], [21], [25], [28], [29], [31]; «архітектурний простір» [3], [10], [31]; «міське середовище» [26], [10], [31]; «громадськість = соціальні ознаки» [27], [30]; «опис, що це» [2], [17], [3], [4], [19], [11], [13], [14], [15], [16], [20], [21], [25], [26], [29], [30], [5]; «загальне користування, доступність, відкритість» [1], [2], [17], [3], [4], [19], [11], [14], [15], [18], [16], [20], [21], [25], [26], [28], [5]; «державна, приватна чи інша власність» [19], [15], [16], [28], [30], [5]; «перелік видів відкритих громадських та публічних просторів» [1], [2], [17], [3], [4], [9], [10], [11], [13], [14], [15], [20], [21], [25], [26], [28], [30], [31], [6]; «перелік внутрішніх просторів» [2], [17], [4], [9], [11], [14], [15], [26]; «функціональне призначення громадських та публічних

просторів» [1], [17], [3], [4], [19], [11], [14], [15], [18], [16], [20], [21], [25], [26], [27], [29], [30]; «якість життя» [3], [21]; «чим створений простір» [3], [14], [20], [25], [26]; «художня характеристика» [3], [10], [25], [29] та «обладнання даних просторів» [3], [4], [11], [14], [21], [26], [31], [5].

Кожен блок було окремо проаналізовано та створено окремі проміжкові, узагальнюючі аналізи та висновки (додаток Б таблиці Б.1 та Б.2).

2.1 Аналіз поняття «архітектурний простір»

Серед проаналізованих джерел автори формулюючи визначення громадського простору, говорять що це «архітектурний тип» [31], «архітектурних властивостей» [10], «міський архітектурний простір» [3].

Сумарно всі автори, які застосовували термін «архітектурний простір», роблять акцент на важливій ролі архітектури у визначенні громадського простору та говорять, що однією з характеристик громадського чи публічного простору є фізичне місце де можуть перебувати люди.

Єдність архітектурних властивостей та архітектурних рішень не завжди є вирішальними в існуючих просторах. В той самий час, вони є не просто бажаними, а апріорі необхідними при формуванні нових. І тому, як узагальнююче формулювання цієї частини говорить, що під поняттям «архітектурний простір» мається на увазі, що це «цілісний фрагмент міського відкритого архітектурного простору».

2.2 Аналіз поняття «міське середовище»

Аналіз поняття «міське середовище»: «міське середовище» [10], «міський простір» [26], «міське спільне» [31], дає можливість сказати, що громадські та публічні простори являють собою «певну частину міського простору».

2.3 Аналіз поняття «громадськість»

В проаналізованих джерелах виділяється така складова, як соціальна «це соціальний простір,» [2], «комунального життя» [30]. Словник іншомовних слів говорить про те що соціальний з латини перекладається як товариський та громадський, а комунальний з французького перекладається як громада. Таким чином різні автори використовуючи чи то соціальний, чи то комунальний звертають увагу на суспільну характеристику громадських та публічних просторів. Що однією з важливих характеристик цих просторів є їх призначення для суспільного використання «комунальне, соціальне життя».

2.4 Аналіз поняття «опис, що це»

Автори 18 визначень розкривали питання якими є громадські та публічні простори: «це соціальний простір, складову простору населеного пункту» [2], «це складова простору в межах населеного пункту» [17],

«мультифункціональні інтегровані простори, це певна міська територія, неодмінною умовою існування міста» [3], «це частина міського простору» [4], «територія загального користування в межах міста» [19], «складову простору населеного пункту» [11], «місцем формування громадських центрів» [13], «це простір» [14], «фрагмент просторово-планувальної та соціальної структури» [15], «це місце, що знаходиться у власності громади або у вільному доступі, відкрите місце, пристосоване для використання людьми» [16], «певна міська територія» [20], «це саме місто» [21], «територією» [25], «міську територію, певну міську територію» [26], «територією, життєвий простір» [27], «естетичними просторами» [29], «сцена» [30], «безпечних і рівноправних громадських просторів» [5]. Узагальнюючи всі описи поняття «опис, що це», був зроблений висновок, що громадські та публічні простори це «естетичний простір, який є мультифункціональним та інтегрованим, ознака демократичного суспільства».

2.5 Аналіз поняття «загальне користування, відкритість та доступність»

Автори в 20 визначеннях громадських та публічних просторах звертають увагу на дві важливі характеристики цих просторів, а саме «загальне користування, відкритість та доступність».

Усі фрагменти визначень характерні цьому блоку: «вільні від транспорту території загального користування, призначені для використання необмеженим колом осіб» [1], «відкритим і доступним для всіх» [2], «відкритою та доступною для всіх її користувачів» [17], «інтереси всіх соціальних груп населення, відкритим і доступним для всіх» [3], «відкритою

та доступною для всіх» [4], «відкритою та доступною для всіх» [19], «відкритою та доступною для членів, мешканців та гостей ТГ» [11], «відкритим і доступним для всіх, вільного доступу» [14], «доступними для усіх громадян безкоштовно, щоденно та без обмежень» [15], «відкритим та доступним осередком» [18], «використано кожним/кожною» [16], «доступні для користування населенням, доступність населенню» [20], «доступність» [21], «рівнодоступною у користуванні» [25], «загальнодоступний та відкритий простір» [26], «загальнодоступною для користування» [27], «відкриті та доступні для всіх представників публіки» [28], «власності громади або у вільному доступі, використання простору різними соціальними групами» [5], звертають на важливість відкритості та загальнодоступності громадських та публічних просторів. Тому висновком даного блоку являється те, що громадські та публічні простори це «території загального користування, призначені для використання необмеженим колом осіб всіх соціальних груп населення».

2.6 Аналіз поняття «державна чи приватна власність»

Автори звертають увагу, що громадські та публічні простори можуть знаходитись як у державній, так і в приватній власності «баланс між державною та приватною діяльністю» [30], «приватних просторів слугують публічним потребам» [28], «державній або приватній власності» [15], «не містить комерційної основи для використання» [16], «не використовується з комерційною метою, не перебуває у приватному користуванні будь-яких осіб» [19], «не містить комерційної основи» [5]. Форма використання не залежить від форми власності. При будь якій власності форма використання просторів може бути або у вільному доступі, або в обмеженому доступі,

наприклад за часом використання, як в межах доби, так і в межах частини року/пори року. Форма використання не впливає на вид доступу до цих просторів.

Головними характеристиками цього поняття є те, що «територія знаходиться у власності громади або у вільному доступі та не містить комерційної основи для використання».

2.7 Аналіз поняття «перелік видів відкритих громадських та публічних просторів»

Окрім характеристик та опису просторів, автори також згадували і про те, що може представляти собою громадські та публічні простори «пішохідні зони, площі, вулиці, сквери, бульвари, а також наземні, підземні, надземні частини будівель і споруд (галереї, пасажі, атріуми і інші; пішохідні зони, площі, вулиці, сквери, бульвари, а також наземні, підземні, надземні частини будівель і споруд (галереї, пасажі, атріуми і інші» [1], «тротуарів, громадських площ, скверів, парків, пляжів, прибудинкових територій багатоповерхових будинків» [2], «території загального користування; парки (гідропарки, лугопарки, лісопарки, парки культури та відпочинку, парки - пам'ятки садово-паркового мистецтва, спортивні, дитячі, історичні, національні, меморіальні та інші), рекреаційні зони, сади, сквери та майданчики; майдани, площі, бульвари, проспекти; вулиці, дороги, провулки, узвози, проїзди, пішохідні та велосипедні доріжки; пляжі; кладовища; 8) інші території загального користування» [17], «міські площі, простори пішохідних вулиць, скверів, бульварів, набережних» [3], «території загального користування» [4], «відкриті простори (площі, вулиці, бульвари, сквери, парки тощо); напівзакриті простори (дворові простори, території житлових

комплексів і установ, транзитні простори» [9], «вулиці, площі, житлові двори, бульвари і т.ін» [10], «території загального користування» [11], «Головні площі та центральні вулиці, парки, набережні» [13], «тротуарів, громадських площ, скверів, парків і пляжів, дворових територій багатоповерхових будинків, громадського транспорту, ринку» [14], «вулиць, площ, парків та інших елементів громадської інфраструктури; агора, ринок, площі зібрань та напіввідкритих просторів (галереї); мережа пішохідних вулиць з громадськими просторами» [15], «парки, площі, сквери, мостові, набережні, тротуари, місця відпочинку в торгових і бізнес – центрах, дитячі майданчики, стадіони» [20], «будівлі, вулиці, парки, сквери» [21], «площі, бульвари, тротуари, які можна охарактеризувати як пішохідні території; ландшафтно-рекреаційні об'єкти та території при значимих громадських будівлях і спорудах загального користування» [25], «парки, площі, сквери, мостові, набережні, тротуари, дитячі майданчики, стадіони; відкриті міські громадські простори (вулиці, парки, площі тощо);» [26], «пішохідні вулиці, площі, бульвари, набережні» [27], «муніципальні площі й парки» [28], «Вулиці, площі та парки міста» [30], «п'яцу, чи про міську площу» [31], «площі, парки, набережні та ін» [6].

Під час аналізу визначень громадських та публічних просторів, було виявлено ряд об'єктів, що неодноразово зустрічались у визначеннях. Основним перелік видів відкритих громадських та публічних просторів являються «парки, площі, сквери, мостові, набережні, тротуари, місця відпочинку в торгових і бізнес – центрах, дитячі майданчики, стадіони, пішохідні зони, вулиці, бульвари, наземні, підземні, надземні частини будівель і споруд галереї, пасажі, атріуми і інші, території ландшафтно-рекреаційного призначення загального користування».

2.8 Аналіз поняття «перелік внутрішніх просторів»

«горизонтальні та вертикальні комунікації, атріуми, вестибюлі, зимові сади» [2], «будівлі і споруди, які знаходяться у комунальній власності; пам'ятки культурної та історичної спадщини; будівлі і споруди, які знаходяться у комунальній власності» [17], «будівлі і споруди, які знаходяться у комунальній власності» [4], «закриті простори (атріуми, пасажі, вестибюлі, галереї, переходи тощо); закриті простори (атріуми, пасажі, вестибюлі, галереї, переходи» [9], «наземні, підземні, надземні частини будівель і споруд» [11], «музею, університетських аудиторій і центрів сучасного мистецтва» [14], «бібліотеки, гімназії» [15], «закриті інтер'єри спеціалізованих громадських центрів; місця відпочинку в торгових і бізнес-центрах; урядових будівель; музеї, школи» [26], такі описи внутрішніх громадських та публічних просторів згадуються серед проаналізованих визначень. Узагальнивши та скоротивши перелік внутрішніх просторів, отримуємо внутрішні простори громадських та публічних просторів це «пам'ятки культурної та історичної спадщини, будівлі і споруди, які знаходяться у комунальній власності».

2.9 Аналіз поняття «функції просторів»

Громадські та публічні простори мають виконувати певні функції. Автори визначень даних просторів визначили такі функції: «дозвілля, проведення масових заходів, організації пішохідних потоків» [1], «для використання необмеженим колом осіб з метою проведення комунікацій, дозвілля, рекреації, проведення масових заходів; для використання

необмеженим колом осіб з метою проведення комунікацій, дозвілля, рекреації, масових заходів» [17], «території функціонально, соціально, політично та економічно значущі для міста; масового місцезнаходження людей, де людина може провести час, окрім офісу та будинку: де відбуваються соціальні, культурні, політичні, економічні, особистісно-комунікаційні взаємодії городян» [3], «для використання необмеженим колом осіб з метою проведення комунікацій, дозвілля, рекреації, проведення масових заходів, організації пішохідних потоків» [4], «використовується з метою спілкування, дозвілля, рекреації, проведення масових заходів» [19], «для використання необмеженим колом осіб з метою проведення комунікацій, професійної діяльності, дозвілля, рекреації, проведення масових заходів, організації пішохідних потоків» [11], «поєднувати приватність із глобальною публічністю віртуального простору; необмеженої комунікації» [14], «перебування людей та проведення різноманітної діяльності; загального користування» [15], «для спілкування, дозвілля; проведення разових або періодичних консультацій з особами, надання первинної психологічної підтримки та інформування щодо можливостей отримання таких послуг; організації навчальних та інформаційно-просвітницьких потоків; проведення науково-практичних та культурно-масових заходів (у тому числі лекцій, консультацій, тренінгів та майстер класів)» [18], «власні просторові, історичні, природні, соціальні та економічні особливості» [16], «створена для суспільного користування» [20], «комфорт, безпеку, естетичний вигляд» [21], «поліфункціонального призначення (рекреаційного, ландшафтно-рекреаційного, репрезентаційного, комерційного, комемораційного тощо; забезпечують переміщення осіб» [25], «різноманітні за функціями та масштабами; відбувається формування та відтворення суспільства городян; для суспільного користування; комунікація та спілкування всіх представників громадськості» [26], «люди можуть «реалізовувати право на місто»» [27], «зв'язують суспільство до купи: від громадських протестів чи

регламентованих церемоній до заспокійливого ідилічного дозвілля, чи ритуалізованого споживацтва чи насолоди» [29], «формують ефект і потік людського обміну» [30].

Громадські та публічні простори створені «для використання необмеженим колом осіб з метою проведення комунікацій, професійної діяльності, дозвілля, рекреації, проведення масових заходів, організації пішохідних потоків».

2.10 Аналіз поняття «якість життя»

Як і будь які простори, громадські та публічні простори повинні відповідати певним критеріям, що забезпечать певний рівень якості життя населення. Автори згадують про «високий рівень екологічних та естетичних якостей; якості його життя» [17], «показником якості життя у місті» [28]. Загалом це означає, що громадські та публічні простори повинні мати «високі показники якості життя, екології та естетичності».

2.11 Аналіз поняття «чим створений простір»

Всього в п'яти джерелах згадується те, чим створені громадські та публічні простори «склалася завдяки історичним, культурним, соціальним та іншими ознаками». [3], [14], [20], [25], [26].

2.12 Аналіз поняття «Художня характеристика»

Окрім загальних характеристик громадських та публічних просторів, автори також характеризували простори, як «креативним, безбар'єрним» [3], «предметним наповненням і емоційним забарвленням» [10], «приналежність території громаді, окреслює спосіб формування простору, можливості «широкого відвідування» території» [25], «мистецьким втіленням» [29]. Тобто додатковою характеристикою громадських та публічних просторів, можна вважати «безбар'єрний, орієнтований на людину як індивіда».

2.13 Аналіз поняття «обладнання даних просторів»

«двох класифікаційних ознак: типу використання й типу планувальної структури» [3], «на постійній та безоплатній основі» [4], «на постійній та безоплатній основі» [11], «соціальних мереж та інтернет-форумів» [14], «ознака демократичного суспільства» [21], «культурний, соціальний, політичний» [26], «ж про міське спільне» [31], «просторові, історичні, природні, соціальні та економічні особливості; соціальна участь є центральним елементом» [5].

Проаналізувавши усі цитати даного блоку, було складно визначити конкретну характеристику чи ознаку громадських та публічних просторів. Тому в даному блоці було запропоновано, щоб простори були «на постійній та безоплатній основі, безпечний і облаштований».

Загалом виконаний аналіз показав, що всі ці визначення мають 13 складових, які в тій чи іншій кількості присутні як у визначеннях

про громадський простір, так і у визначеннях про публічний простір (додаток Б, таблиця Б.1). Наступним необхідним кроком був аналіз всіх цих визначень разом, для того щоб з'ясувати чому ж приділяють увагу всі ці автори, вони не дублюються буквально, але в них дуже багато тематичних спільностей, які просто викладені стилістично трохи по різному, і саме це спонукає до того, щоб з'ясувати чим же публічний простір відрізняється від громадського простору та в результаті зробити узагальнення всіх цих трактувань і запропонувати цій фаховій спільноті одне чи два визначення (додаток Б, таблиця Б.2).

Отже, виявлені відмінності у визначеннях потребують аналізу та вказують на необхідність обґрунтування узагальненого формулювання визначення, яке, завдяки системному аналізу врахує все необхідне і дасть можливість скоротити або прибрати усе «зайве», і має стати одним із результатів даного дослідження [22].

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ ВИДІВ ТА ХАРАКТЕРИСТИКИ ПУБЛІЧНИХ ТА ГРОМАДСЬКИХ ПРОСТОРІВ ВИЯВЛЕНІ У ПРОАНАЛІЗОВАНИХ ДЖЕРЕЛАХ

Більш детально були проаналізовані види та підвиди об'єктів та характеристик громадських та публічних просторів (додаток В). Порівняльний аналіз змісту визначень проявив 11 видів: «площі», «вулично-дорожньо-стежкова мережа», «майданчики», «ландшафтно-рекреаційні території та об'єкти», «громадські центри», «прибудинкові території багатоквартирної забудови», «характеристики громадських просторів», «доступність» (як окрема характеристика, що має найбільш вагоме значення), «опис», «призначення» та «умови виникнення».

Кожен з цих видів потребує свого окремого ретельного аналізу, який наведено нижче.

Поняття «громадський» [1], [2], [17], [3], [4], [9], [19], [15], [18], [16], [20], [25], [26], [27], [30], [6], [5] зустрічається в 25 визначеннях, в 17 джерелах.

Поняття «публічний» [11], [13], [14], [15], [21], [25], [28], [29], [31] наведене в 10 визначеннях серед 9 джерел.

Поняття «міське середовище» [10] зустрічається один раз.

3.1 Аналіз та узагальнення видів публічних та громадських просторів, як містобудівних об'єктів

3.1.1 Площі

В проаналізованих документах зустрічаються наступні терміни: «площі» [1], [17], [9], [10], [15], [20], [25], [26], [30], [31], [6]; «громадські площі» [2], [14]; «міські площі» [3]; «муніципальні площі» [28]; «головні площі» [13]; «площі зібрань» [15], [31]; «майдани» [17]; «агори» [15];. Наведений перелік демонструє, що всі вживані поняття є різновидами площ і терміни, які їх характеризують («громадські», «міські», «зібрань», «муніципальні», «головні»), не є термінами із законодавчої нормативної літератури, а відносяться до розмовних описових термінів. Тому в подальшому ми вважаємо за коректне використовувати узагальнюючий термін [7] «площі».

В той самий час до поняття «площі» [12] відноситься фізично або умовно виділена частина поверхні (простору), призначена для розміщення людей і предметів, а також для будь-яких інших цілей.

До поняття «площі» відносяться як площі, які виконують роль транспортної розв'язки, так і площі для громадських зібрань [12].

В поняттях «громадських» і «публічних» просторів очевидно мається на увазі саме той вид площ, що призначений для пішохідного використання і місця концентрації населення.

Також в українській мові існує термін «майдан» [12], що за своїм змістом дорівнює терміну «площа», як простору для громадських зібрань.

Давньогрецькі «агори» являються попередниками сучасних майданів.

При формулюванні визначень «громадський простір» та «публічний простір» пропонується замінити термін «площа» на «майдан».

3.1.2 Вулично-дорожньо-стежкова мережа

Блок термінів, які відносяться до вулично-дорожньої та стежкової мережі включає в себе «вулиці» [1], [17], [9], [10], [15], [21], [26], [30]; «центральні вулиці» [13]; «проспекти» [17]; «провулки» [17]; «узвози» [17]; «пасажі» [1], [9]; «переходи» [9]; «пішохідні зони» [1], [25]; «пішохідні простори вулиць» [3], [15], [25]; «тротуари» [14], [20], [25], [26]; «пішохідні та велосипедні доріжки» [17]; «мостові» [20], [26]; «набережні» [20], [13], [3], [26], [25], [6]. Даний перелік, характеризує пішохідні мережі вулиці.

Серед виявлених 14 понять, поняття «вулиці» [1], [17], [9], [10], [15], [21], [26], [30]; «центральні вулиці» [13]; «проспекти» [17]; «провулки» [17]; «узвози» [17] відносяться до класифікації вулиць і включають в себе як пішохідні зони, так і частини для руху транспорту, тому можуть бути віднесені до понять «громадських» та «публічних» просторів. Поняття «пішохідні зони» [1], [25] є узагальнюючим і до нього можуть бути віднесені, як елементи вулично-дорожньої мережі, так і площі. Елементи вулично-дорожньої та стежкової мереж призначені для пішоходів. Пішохідні доріжки є складовими ландшафтно-рекреаційних об'єктів.

Таким чином можна говорити, що до громадських просторів відносяться будь-які пішохідні частини («тротуари», «пасажі», «пішохідні доріжки», і всі інші види пішохідних зон) вулично-дорожньої та стежкової мережі. [7]

Аналіз наведених термінів дозволяє нам пропонувати в подальшому використовувати терміни пішохідні / щодо громадських просторів

відносяться всі види пішохідних частин вуличної, вулично-дорожньої та стежкової мережі, а саме тротуари, пішохідні алеї, пішохідні та велосипедні доріжки.

3.1.3 Майданчики

Серед визначень понять «громадський простір» та «публічний простір» присутні терміни «майданчики» [17] та «дитячі майданчики» [20], [26].

Відповідно до п. 6.1.28 в ДБН Б2.2.12-2019 поняття «дитячий майданчик» є одним з різновидів майданчиків призначених для громадського користування.

У подальшому доречніше використовувати узагальнене поняття «майданчики», як місця для громадського користування.

3.1.4 Ландшафтно-рекреаційні території

Всі наведені терміни, що зустрічаються «рекреаційні зони» [17]; «бульвари» [1], [17], [3], [9], [10], [25]; «сквери» [1], [2], [17], [3], [9], [14], [20], [21], [26]; «сади» [17]; «зимові сади» [2]; «парки» [2], [17], [9], [13], [14], [15], [20], [21], [26], [28], [30], [6]; «парки культури та відпочинку» [17]; «парки - пам'ятки садово-паркового мистецтва, спортивні, дитячі, історичні, національні, меморіальні та інші» [17]; «лісопарки» [17]; «лугопарки» [17]; «гідропарки» [17]; «пляжів» [2], [7], [14], всі вони є складовими класифікацією ландшафтно-рекреаційних територій [7].

У подальшому формуванні поняття «громадський простір» використовуватиметься термін «ландшафтно-рекреаційні території», що за нормативною базою, поєднує у собі усі вищезазначені терміни.

3.1.5 Прибудинкові території багатоквартирної забудови

Терміни «прибудинкових територій багатоповерхових будинків» [2]; «дворових територій багатоповерхових будинків» [14]; «житлові двори» [10]; «дворові простори» [9], що зустрічаються в проаналізованих джерелах, мають спільне смислове значення, яке відповідає поняттю «прибудинкові території багатоквартирної забудови» відповідно до ДБН Б2.2.12-2019. [7]

3.1.6 Громадські центри

Серед проаналізованої літератури були виділені наступні громадські місця: «ринки» [14], [15]; «стадіони» [20], [26]; «музеї» [14], [26]; «бібліотеки» [15]; «гімназії» [15]; «школи» [26]; «вестибюлі» [2], [9]; «місця відпочинку в торгових і бізнес – центрах» [20], [26]; «галереї» [1], [9], [15]; «атріуми» [1], [2], [9].

Серед проаналізованої літератури були виділені наступні громадські місця:

- стадіони [20], [26]; ринки [14], [15];
- музеї [14], [26]; гімназії [15]; школи [26]; бібліотеки [15];
- вестибюлі [2], [9], атріуми [1], [2], [9]; галереї [1], [9], [15];
- місця відпочинку в торгових і бізнес – центрах [20], [26].

«Стадіони» [20], [26]; «ринки» [14], [15]; «музеї» [14], [26]; «гімназії» [15]; «школи» [26]; «бібліотеки» [15] – віднесення цих об'єктів до переліку громадських та публічних просторів викликає необхідність ретельного обґрунтування, чому саме ці об'єкти серед великої кількості громадських об'єктів, до громадських та публічних просторів віднесені саме ці об'єкти.

В той самий час виділені частини будівель, такі як «вестибюлі» [2], [9], «атріуми» [1], [2], [9]; «галереї» [1], [9], [15]; «місця відпочинку в торгових і бізнес – центрах» [20], [26] це або споруди, або внутрішні елементи споруд.

Перелік, який зустрічається в 35 визначеннях, викликає спірне ставлення і потребує окремого дослідження.

Провівши детальний аналіз видів та підвидів об'єктів громадських та публічних просторів (додаток В, таблиці В.1 та В.2), було сформовано 6 видів об'єктів: майдани, вулично-дорожньо-стежкова мережа, майданчики, ландшафтно-рекреаційні території та об'єкти, прибудинкові території багатоквартирної забудови та громадські центри.

Складові виду «громадські центри» являються закритими громадськими та публічними просторами, що відносяться до аналізу формування будівель та споруд і виходять за межі дослідження просторів міського середовища.

Так як майданчики відносяться до складових елементів облаштування громадських та публічних просторів, вважається за доцільним не вносити цей вид просторів до основних.

На основі аналізу утворилась схема чотирьох основних видів громадських та публічних просторів: майдани (рис. В.1).

Запропонована структура моделі видів об'єктів громадських та публічних просторів (додаток В, таблиця В.3).

3.2 Аналіз та узагальнення характеристик публічних та громадських просторів, як містобудівних об'єктів

3.2.1 Принципи

Серед проаналізованої літератури зустрічається 19 характеристик громадських просторів: «якості життя» [21], [3]; «комфорт» [21], [5]; «соціальний простір» [2], [26]; «соціально орієнтованим, функціонально та інформаційно насиченим» [3]; «ознака демократичного суспільства» [21]; «безпеку» [21]; «Особиста безпека» [5]; «безпечний, дружній до вразливих груп населення» [5]; «високий рівень екологічних» [3]; «підтримці санітарно-гігієнічного режиму» [3]; «естетичний вигляд міста» [21], [3]; «естетичними просторами» [29]; «креативним» [3]; «культурні» [3], [26]; «економічні» [3]; «політичні» [3], [26]; «закриті» [9]; «усі інші відкриті міські простори» [27].

3.2.2 Опис (що це)

Серед літератури «громадські простори» та «публічні простори» визначаються, як «частина міста» [26]; «певна міська територія» [3], [20]; «фрагмент просторово-планувальної та соціальної структури міста» [15], [26]; «складова простору в межах населеного пункту» [17]; «частина міського простору» [4], в просторово-планувальній структурі міста.

Тому в подальшому пропонується використовувати узагальнене поняття, що громадський чи/та публічний простори це «певна міська територія».

3.2.3 Доступність

В 21 з 35 (60%) проаналізованих визначень зустрічаються тотожні між собою характеристики «відкриті» [16], [26]; «відкриті та доступні для всіх» [2], [3], [17], [4], [19], [14], [28]; «відкритим та доступним осередком» [18]; «відкритою та доступною для членів, мешканців та гостей ТГ» [11]; «доступність» [21], [25]; «доступність населенню незалежно від його вікових, національних, расових та інших характеристик» [20]; «доступні для користування населенням» [15], [20]; «вільного доступу для необмеженої комунікації» [14]; «загальнодоступний та відкритий простір» [26]; «загальнодоступною для користування» [25]; «території загального користування» [17], [4], [19], [11], [15]; «використано кожним/кожною» [16], [5]; «створена для суспільного користування» [20], [26]; «безбар'єрним» [3]; «вільні від транспорту території» [1]. роаналізований матеріал показав дві важливі характеристики громадських просторів, це його відкритість та загальнодоступність.

3.2.4 Призначення

Проведений аналіз текстів визначень громадських просторів дозволяє виділити групу характеристик «призначення» :

- а) проведення масових заходів [1], [17], [4], [19], [11];
- б) масове місцезнаходження людей [4];
- в) рекреація [1], [17], [4], [11];
- г) дозвілля [1], [17], [4], [19], [11], [18];
- д) громадське та ділове призначення [1];
- е) комунікація та спілкування [19], [18], [26], [20].

3.2.5 Умови виникнення

В кількох джерелах згадується, що громадський простір «склався завдяки історичним, культурним, соціальним та іншими ознаками» [3], [25], [20], [26].

Аналіз визначень понять «громадський простір» та «публічний простір» (додаток В, таблиця В.4 та таблиця В.5) дав змогу виділити 5 узагальнених видів характеристик громадських та публічних просторів, таких як: якісні характеристики просторів, складова населеного пункту, відкритість та доступність, призначення, умови формування.

Серед підвидів характеристик громадських та публічних просторів були сформовані принципи та функції просторів.

Після структурування та об'єднання характеристик громадських та публічних просторів є очевидним, що вони являють вісім основних принципів формування громадських та публічних просторів (рис. В.2), а саме:

- 1) принцип якості організації простору та комфорту
- 2) принцип соціальності та демократичності
- 3) принцип безпечності
- 4) принцип екологічності - підтримки санітарно-гігієнічного режиму
- 5) принцип естетичності
- 6) принцип креативності та прояву високих показників культури
- 7) принцип економічності
- 8) принцип закритості чи відкритості просторової організації

Запропонована структура моделі видів характеристик громадських та публічних просторів (додаток В, таблиця В.6)

Структурний аналіз виду «призначення» громадських та публічних просторів, дав можливість виділити 6 підвидів характеристики: проведення масових заходів, масове місцезнаходження людей, рекреація, дозвілля, громадське та ділове призначення, комунікація та спілкування.

Призначення «проведення масових заходів» характеризується масовим місцезнаходженням людей. В свою чергу масові заходи можуть проводитись в цілях комунікації, розваг та політичних дій.

Підвид «дозвілля» може відноситись до рекреаційної, розважальної та комунікаційної функцій.

«Громадське та ділове призначення» пропонується віднести до комунікаційної та політичної функцій.

Таким чином пропонується вважати рекреаційну, комунікаційну, розважальну та політичну функції основними функціями громадських та публічних просторів (додаток В, рис. В.3).

Запропонована структура вимог до формування привабливого публічного простору, яка має бути реалізована завдяки застосуванню методів містобудівного просторового планування :

БЕЗПЕКА:

- Захист від трафіку та нещасних випадків (організація пішохідно-транспортного руху):
 - Дорожньо-транспортні пригоди
 - Страх перед трафіком
 - Інші нещасні випадки
- Захист від злочинності та насильства (почуття безпеки) (соціально-планувальна організація):
 - Вуличне життя
 - Вуличні спостерігачі
 - Перетин функцій в просторі та часі

- Захист від неприємного відчуття (планувальна організація відповідно до санітарно-гігієнічних вимог):

- Вітер / вентиляція
- Сонце / тінь
- Дощ / сніг
- Холод / тепло
- Забруднення
- Шум, шторм, пил

КОМФОРТ:

- Можливості для прогулянок (організація пішохідно руху):
 - Простір для прогулянки
 - Мережа вулиць
 - Цікаві факти
 - Відсутність перешкод
 - Якість поверхонь
- Можливість бачити (планувальна організація) :
 - Зорові дистанції
 - Безперешкодні види
 - Цікаві види
 - Освітлення (при темноті)
- Можливість стояти / перебувати (планувальна організація) :
 - Привабливі мережі «краєвого ефекту»
 - Визначені місця для перебування
 - Опора для перебування
- Можливість слухати / розмовляти (планувальна організація відповідно до санітарно-гігієнічних вимог):
 - Низький рівень шуму
 - Можливість пасивного відпочинку (благоустрій території) :
 - Зони для відпочинку на газонах

- Зони для відпочинку на лавках
- Можливість активного відпочинку (благоустрій територій):
 - Стимул до фізичної активності, гри, розвитку та розваг вдень та вночі, а також літом та взимку

НАСОЛОДА:

- Масштаб:
 - Розмірність будівель та просторів у дотриманні важливих людських вимірів, пов'язаних з чуттями, рухами, розмірами та поведінкою
- Естетична якість / позитивний досвід:
 - Гарний дизайн і хороша деталізація
 - Види / перспективи
 - Деревя, рослини, вода [27]

Методи містобудівного просторового планування, що забезпечують реалізацію вимог формування привабливого публічного простору:

1. Метод планувальної організації
2. Метод соціально-планувальної організації
3. Метод організації пішохідно-транспортного руху
4. Метод організації пішохідного руху
5. Метод планувальної організації відповідно до санітарно-гігієнічних вимог
6. Метод організації інженерного благоустрою територій

Взаємодії вимог до формування привабливого публічного простору та методів містобудівного просторового планування наведено в Інформаційно-логічній моделі (додаток В, табл. В.7).

РОЗДІЛ 4

ПРОЕКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ БЛАГОУСТРОЮ ТЕРИТОРІЇ ПАРКУ «АВРОРА» В М. КИЄВІ, ЯК АПРОБАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОВЕДЕНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Оскільки в процесі аналізу було виявлено, що ландшафтно-рекреаційні об'єкти займають чільне місце серед всіх видів громадських та публічних просторів, а серед ландшафтно-рекреаційних об'єктів парки є найбільш складним видом як по площі, так і по обладнанню та по ролі громадського значення. Тому для апробації було обрано саме осмислення та розробку проектних пропозицій по облаштуванню одного з найскладніших по проектній розробці видів громадського простору – обладнання елементами благоустрою територію парку на прикладі парку «Аврора» в м. Києві.

В проектуванні парку з містобудівної точки зору вагоме місце в інженерному аспекті займає облаштування пішохідних доріжок.

При облаштування пішохідних доріжок важливим питанням є водовідведення. Тому для дипломної роботи було обрано виконання організації водовідведення в такому виді громадських та публічних просторів, як парк.

Проектом передбачено влаштування фундаментів для:

- фонтану;
- садово-паркових лавочок та декоративних лав;
- урн для сміття;
- технічного приміщення фонтану;

Фундаменти під фонтан виконуються із монолітного залізобетону. Фундамент під фонтан являє собою суцільну монолітну плиту по якій

влаштовуються монолітні стінки фонтану утворюючи суцільну нерозрізну чашу.

Проектом передбачено виконання декоративних лав, що в свою чергу слугують підпірною стінки для клумби, в якій влаштовані елементи сидіння у верхній частині конструкції.

У складі даного проекту запропоновано виконання наступних робіт:

- влаштування фонтану;
- влаштування технічного приміщення фонтану;
- влаштування декоративних лав;
- влаштування модульних біотуалетів;
- прокладання інженерних мереж;
- влаштування майданчиків для людей різних вікових категорій;
- влаштування карманів для садово-паркових лавочок та урн для сміття;
- влаштування системи відеоспостереження.

Робочі креслення розроблені відповідно до чинних, на території України, норм, правил і стандартів.

За відносною відмітку ± 0.000 прийнята відмітка рівня майданчиків та доріжок.

Проектом передбачається капітальний ремонт благоустрою парку "Аврора" у Дніпровському районі:

- встановлення фонтану і організація зони відпочинку навколо нього;
- встановлення сучасних, комфортних вуличних лав з виразним дизайном, стійких до всілякого роду навантажень та пошкоджень;
- встановлення сучасних урн для сміття, для запобігання забруднення території;
- встановлення декоративних бетонних лав навколо дерев та клумб;
- влаштування декоративних елементів освітлення;

- влаштування спортивної зони;
- влаштування дитячої зони;
- влаштування велодоріжок;
- влаштування сучасних покриттів пішохідних доріжок.

В місцях спряження газонів з бортовим каменем робити пониження зон озеленення на 0,05м відносно бортового каменю.

Підсипку до робочого шару покриття та до робочих відміток у зоні озеленення виконувати місцевим непросідним та нездіймальним ґрунтом, без включення будівельного сміття та органічних речовин з ретельним ущільненням шарами 200мм, коефіцієнт ущільнення прийняти - 0,98.

Загальна довжина підпірних стінок під клумби становить 379,50м.п.

На існуючому дитячому майданчику передбачається заміна покриття з піску на гумове покриття типу плитка. Заміну малих архітектурних форм на існуючих майданчиках виконувати у разі непридатності обладнання.

Кущі по типу "жива огорожа" навколо парку висаджувати на відстані 0,50м від декоративної огорожі.

Креслення проектних рішень, специфікації елементів обладнання та перетини конструктивів по облаштуванню доріжок, газонів та ін. елементів представлені у дод. Г, рис. Г.1 та рис. Г.2.

ВИСНОВКИ

В даній кваліфікаційній роботі було виявлено аналітичні бази вітчизняних та зарубіжних фахових джерел, що містять у собі терміни "громадський простір" та "публічний простір" та їх визначення. Хронологічний аналіз досліджуваної літератури, показав, що дослідження даних понять в інших країнах почалось з 1990 року, а на теренах України з 2012 року.

1. Проведений аналіз визначень понять "громадський простір" та "публічний простір" дав можливість виділити 15 складових просторів: громадський простір; публічний простір; архітектурний простір; міське середовище; громадськість = соціальні ознаки; опис, що це; загальне користування; доступність; відкритість; державна, приватна чи інша власність; перелік видів відкритих громадських та публічних просторів; перелік внутрішніх просторів; функціональне призначення громадських та публічних просторів; якість життя; чим створений простір; художня характеристика; обладнання даних просторів.

Аналіз кожної складової та узагальнення її висновку, дає перше розуміння громадських та публічних просторів, а саме «це певна частина міста, що є цілісним фрагментом міського відкритого архітектурного простору, такі території знаходиться у власності громади та призначені для загального користування необмеженим колом осіб, з метою проведення комунікацій, професійної діяльності, дозвілля, рекреації, проведення масових заходів, організації пішохідних потоків. Такі простори повинні бути екологічними, естетичними, безбар'єрним, мультифункціональними, інтегрованими та відповідати високим показникам якості життя населення. Громадськими та публічними просторами можуть являтися парки, площі, сквери, мостові, набережні, тротуари, місця відпочинку в торгових і бізнес –

центрах, дитячі майданчики, стадіони, пішохідні зони, вулиці, бульвари, наземні, підземні, надземні частини будівель і споруд галереї, пасажі, атріуми і інші, території ландшафтно-рекреаційного призначення загального користування».

При подальшому детальному аналізі публічних та громадських просторів було виявлено 6 видів об'єктів та 5 видів характеристик просторів, які в свою чергу поділялись на підвиди.

2. Під час дослідження та аналізу видів об'єктів громадських та публічних просторів, були сформовані такі види об'єктів: площі, вулично-дорожньо-стежкова мережа, майданчики, ландшафтно-рекреаційні території та об'єкти, прибудинкові території багатоквартирної забудови, громадські центри. У висновку цього аналізу, було прийняте рішення виключити майданчики зі структури видів об'єктів громадських та публічних просторів, так як вони відносяться саме до складових елементів облаштування громадських та публічних просторів і не являються окремим видом просторів. В свою чергу перелік підвидів громадських центрів відносяться до аналізу формування будівель та споруд і виходять за межі дослідження просторів міського середовища. Таким чином, в результаті виконаного аналізу розроблено структурну модель основних видів громадських та публічних просторів: майдани, вулично-дорожньо-стежкова мережа, ландшафтно-рекреаційні території та об'єкти, а також прибудинкові території багатоквартирної забудови.

Друга частина детального аналізу громадських та публічних просторів була сконцентрована на формуванні видів характеристик просторів, а саме: принципи, опис, що це, доступність, призначення та умови виникнення.

3. На основі даного аналізу сформульовано основні принципи формування громадських та публічних просторів, до яких увійшли: а) принцип якості організації простору та комфорту, б) принцип соціальності та демократичності, в) принцип безпечності, г) принцип екологічності - підтримки санітарно-гігієнічного режиму, д) принцип естетичності, е) принцип креативності та прояву високих показників культури, є) принцип економічності, ж) принцип закритості чи відкритості просторової організації.

Ці сформовані принципи є важливою складовою формування якісних громадських та публічних просторів.

4. Як і будь-які інші простори, громадські та публічні простори створюються з певною метою, тобто простори мають певне функціональне призначення. Вид характеристик просторів «призначення» налічує 6 підвидів. На етапі формулювання основних функцій громадських та публічних просторів, деякі підвиди були обґрунтовано об'єднані між собою. Таким чином виявлено 4 основні функції громадських та публічних просторів: рекреаційна, комунікаційна, розважальна та політична.

5. При формуванні громадських та публічних просторів, слід забезпечувати не тільки їх функціональне призначення, також потрібно враховувати вимоги для формування привабливих просторів. Проведений аналіз дозволив розробити класифікацію видів вимог, а саме: «безпека», «комфорт» та «насолода» та їх підвидів. Безпеку формують захист від трафіку та нещасних випадків, від злочинності та насильства, від неприємного відчуття. Комфорт включає в себе можливості для прогулянок, бачити, стояти / перебувати, слухати / розмовляти, активного відпочинку. Вимога «насолода» складається з двох підвидів: масштаб та естетична якість / позитивний досвід.

6. Для дотримання трьох вимог до формування привабливих громадських та публічних просторів мають бути використані певні методи містобудівного просторового планування. Тому для створення привабливих просторів рекомендується використовувати такі методи: метод планувальної організації, метод соціально-планувальної організації, метод організації пішохідно-транспортного руху, метод організації пішохідного руху, метод планувальної організації відповідно до санітарно-гігієнічних вимог та метод організації інженерного благоустрою територій.

7. В результаті проведених аналізів можна сказати, що на сьогоднішній день у свідомості фахівців і всіх хто переймається проблемами громадських та публічних просторів весь перелік об'єктів, характеристик і ознак цих просторів фактично порівно приписується як громадським, так і публічним просторам. Це, а також проаналізовані джерела (додатки А, Б, В), дали можливість стверджувати, що у свідомості спільноти ці поняття є синонімами та запропонувати узагальнене визначення для понять «громадський простір» та «публічний простір».

Так як публічний означає — «призначений для широкого користування, відвідування, або ж просто громадський» [24], пропонується використовувати термін «громадський простір».

Таким чином виконана структуризація всіх розглянутих понять дає можливість запропонувати узагальнене поняття громадського простору.

Громадський простір – це відкрита та загальнодоступна частина міста, яка є комфортною, безпечною, соціально-демократичною, екологічною, естетичною, креативною та економічною. Такий простір має рекреаційне, комунікаційне, розважальне та політичне функціональне призначення. Громадськими просторами можуть бути майдани, вулично-дорожньо-стежкова мережа, ландшафтно-рекреаційні території та об'єкти, а також прибудинкові території багатоквартирної забудови.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Архіпова, К.; Дорожкіна, Г. Основні аспекти проблеми комплексного благоустрою території [Текст] / К. Архіпова; Г. Дорожкіна // Матеріали ХХ науково-технічної конференції студентів, магістрів, аспірантів і викладачів ЗДІА «Сучасні проблеми будівництва» / Запорізька державна інженерна академія. – Запоріжжя, 2015. – ТОМ II, квітень. – С. 41-42. – с. 41.

2. Бармашина, Л. М. До питання розвитку засобів формування громадських просторів у структурі висотних будівель [Текст] / Л. М. Бармашина ; О. О. Матюха ; А. О. Кузьмін // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". — 2018. — №22. – С. 1-13. – с. 3-4.

3. Войко, Н. Ю. Типологія міських відкритих громадських просторів [Текст] / Н. Ю. Войко, О. Ю. Добровольська // Містобудування та територіальне планування : науково-технічний збірник / МОН України, КНУБА. – Київ : КНУБА, 2019. – Вип. № 69. – С. 33-44.

4. Горбунова, А. І. Теоретичні засади реновації промислових районів зі створенням міського громадського простору [Текст] : дип. р. / Горбунова Анастасія Ігорівна ; наук. кер. Буравченко С. Г. ; національний авіаційний університет. – Київ, 2020. – С. 1-100. – с. 8-9.

5. Громадський простір - Центр політичної освіти <https://politosvita.ba.org.ua/decentralization/gromadskyj-prostir/> - Центр Політичної освіти ГО “Батьківщина”, електронний ресурс 2022.

6. Громадські простори: 10 принципів об'єднання людей та вулиць [Електронний ресурс] : <http://thecityfix.com/blog/public-spaces-10-principles-for-connecting-people-and-the-streets-priscila-pacheco/>

7. ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування і забудова територій». Міністерство регіонального розвитку будівництва та житлово-комунального господарства

України, 2019. – Чинний з 10.10.2019. – Київ : Мінрегіон України, 2019. – 177 с.

8. Денис Р. С. Прийоми перетину ландшафтно-рекреаційних коридорів з транспортними магістралями [Текст]: дип. р. / Денис Роксолана Степанівна; наук. кер. Сингаївська О.І.; Київський національний університет будівництва і архітектури. – Київ, 2018. – С. 128.

9. Зазуля, В.С. Екологічний комфорт и общественные пространства [Текст] / В. С. Зазуля // Урбаністика. - № 3. - 2020. – С. 75-86 DOI: 10.7256/2310-8673.2020.3.31732 URL: https://nbpublish.com/Hbrary_read_article.php?id=31732

10. Калашнік, М. С.; Чемакіна, О. В. Характеристика сучасного стану відкритих міських просторів у порушеному середовищі [Текст] / М. С. Калашнік ; О. В. Чемакіна // Проблеми розвитку міського середовища. – 2012. - Вип. 7. - С. 83-90

11. Колтун, В. Ю. Публічний простір у процесах консолідації територіальних громад [Текст] / Вікторія Колтун // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2018. – № 1. – С. 1-5 – с. 2. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1163>

12. Мардер А.П. (ред.) Архітектура: Короткий словник-довідник / К.: Будівельник, 1995. — 335 с. — ISBN: 5-7705-0634-4.

13. Мезенцева, Наталія; Бура, Тетяна. «Старі» та «нові» публічні простори Києва: конфлікт чи взаємодоповнення? [Текст] / Наталія Мезенцева, Тетяна Бура. // (Не)задоволення публічними просторами / С. Шліпченко ; І. Тищенко. - Представництво Фонду ім. Гайнріха Бьоля в Україні. Центр Урбаністичних Студій НаУКМА. - К.: Всесвіт, 2016. – С. 170-179. –с. 170.

14. Несинова, С. В. Сучасні підходи до вивчення поняття міського «публічного простору» [Текст] / Світлана Несинова. // Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. №2. Том 1. / Коректура – Н. Богданова, Н.

Ігнатова Комп'ютерна верстка – Н. Кузнєцова. - Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара. - Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика». – 2017. - С. 87-90. – с. 87.

15. Олійник, О. П. Формоутворення і роль громадських просторів в процесі еволюції міст – Від античності до модернізму [Текст] / О. П. Олійник // Містобудування та територіальне планування. - № 77. - Національний авіаційний університет. – Київ, 2021. – С. 345-368.

16. Поліщук, С.; Шевченко, О. Як створити громадський простір: практичні рекомендації для громад [Текст] / С. Поліщук ; О. Шевченко // “U-LEAD з Європою. – Київ, 2021. – С. 1-46. – с. 6.

17. Положення про громадський простір в територіальній громаді та участь жителів громади в його плануванні , Розроблено **Відділом виборів та громадянського суспільства**, Секретаріат Ради Європи, у співпраці з експертами проекту Ради Європи «Сприяння участі громадян у демократичному процесі прийняття рішень» Максимом Лукінюком, Наталею Черногуб, Олексієм Коваленком, Ольгою Гвоздік, 2020, с.1-2 <https://rm.coe.int/regulation-on-citizens-engagement-in-public-spaces-development-ukr/1680a08064>

18. Положення про Громадський простір **Підгородненської міської ради** [Текст] : Підгородненська міська об'єднана територіальна громада: 17 сесія, 8 скликання : від 29 серп. 2022 р. – 2022. С. 1-5. – с. 3.

19. Положення про публічні консультації під час планування громадських просторів у місті Києві [Текст] : Рішення **Київської міської ради** : II сесія , IX скликання : від 4 лист. 2021 р. – № 3136/3177. – 2021. С. 1-14. – с. 2.

20. Радюк, А.; Чемакіна, О. Особливості формування громадського простору [Текст] / А. Радюк ; О. Чемакіна // V Міжнародна науково-практична конференція (м. Київ, 29-30 жовтня 2013) / Інститут аеропортів Національного авіаційного університету. – Київ, 2013. – С. 61-64. – с. 62

21. Резніков, О. «Публічний простір» буде виписаний окремим блоком у Статуті Києва [Текст] // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Публічний простір як об'єкт правового регулювання» / Офіційний ресурс КМДА від 30 вересня 2016 року. - https://kyivcity.gov.ua/news/oleksiy_reznikov_publichniy_prostir_bude_vipisaniy_okremim_blokom_u_statuti_kiyeva/

22. Сингаївська, О. Аналіз змісту визначень громадських та публічних просторів у фахових джерелах предметної області [Текст] / О. Сингаївська, П. Сингаївський, О. Шелудько // BMC-2024 – International Scientific-Practical Conference of Young Scientists "Build-Master-Class-2024". – Київський національний університет будівництва та архітектури. – Київ, листопад 2024. – С. 570. – с. 135.

23. Сингаївський П. С. Сучасне розуміння культурні, її вплив на формування, Функціонування та розвиток громадських об'єктів як невід'ємної складової міста. Сучасні Проблеми архітектури та містобудування: Наук-техн, збірник / Відпов. ред.. М.М.Дьомін. - К., КНУБА, 2015 - Вип.38 - С.428-436.

24. Словник іншомовних слів / Уклад.: С. М. Морозов, Л. М. Шкарапута. - К.: Наук. думка, 2000. —680 с.

25. Соснова, Н. С. Теоретико-методологічні основи формування громадських просторів міст України [Текст] : дис. на здобуття наукового ступеня доктора архітектури : 18.00.01 / Соснова Надія Степанівна ; наук. конс. Гнесь І.П.; Запоріж. нац. унт. – Львів, 2021. – 429, [3] с. – с. 1.

26. Чемакіна, О. В., Кузьмін, О. В., Адаменко, С. М., Ралко, М. О., Васильченко, О. С. Поняття відкритого громадського простору міста як об'єкту дизайну // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". — 2021. — №9. – С. 16. <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2021-9-7425>

27. Li, Juan; Dang, Anrong; Song, Yan (2022) : Defining the ideal public space: A perspective from the publicness, Journal of Urban Management, ISSN 2226-5856, Elsevier, Amsterdam, Vol. 11, Iss. 4, pp. 479-487, <https://doi.org/10.1016/j.jum.2022.08.005>

28. Neal, Z. P. Public space as art, theatre, and performance // Common ground? : readings and reflections on public space / Anthony M. Orum , Zachary P. Neal . - New York : Routledge, 2009. – 240 p.

29. Public places / The public places of today // The Elements of Urban Form Through History / **Spiro Kostof.** – Thames and Hudson Ltd. – London, 1992. – 3. Public places. – c. 123-187 – c. 172

30. Public space and public life / The value of public space // Public space / **Stephen Carr,** Mark Francis, Leanne G. Rivlin, Andrew M. Stone. – Press Syndicate of the University of Cambridge – Cambridge University Press, 1992. – c. 3-21 – c. 3

31. Public Space in a Private Time. / Vito Acconci // Critical Inquiry / The University of Chicago Press. – summer, 1990 - Vol. 16, No. 4 – c. 900-918 – c. 901.